

De glemte år på Lyngbyvejen

Af Lars Donatzky (Historien har pånær få ændringer været bragt i Væddeløbsbladets Årsrevy 2016)

I forbindelse med historierne i anledning af Charlottenlund Travbanes 125-års jubilæum og banens åbning i 1891 fik jeg lyst til at dykke ned i den nærmest helt ukendte periode på seks år fra 1885 til 1890, der gik forud med trav på Københavns Traverbane ved Lyngbyvejen over for Emdrup Sø. Hjælpen til projektet kom fra sekretær Hugo Jørgensens "Dansk Traverbog 1888", hans bijob som journalist for Danske Sportstidende, udklip fra Politiken og artikler i Hippologisk tidsskrift. Der kørtes i alt 38 løbsdage med ca. 210 løb og præmier på omkring 75.000 kr. indtil debuten i Charlottenlund d. 24. maj 1891, og der har nok alt i alt været spillet for mere end en kvart million i totoen i samme periode.

Det startede flot og fint den 6. september 1885. Åbningsløbet med 200 kr. i førstepræmie gik til den 7-årige svenske halvblodshoppe Sigyn, der var helt suveræn i sin klasse trods en vindertid på 2 minutter og 10 sekunder pr. kilometer på distancen 2008 meter (3200 alen). Hun ejedes af to af banens stiftere, dyrlæge baron von Eggers og brygger Otto Marstrand.

Men de bedst betalte opgør med henholdsvis 400 og 500 kr. i førstepræmie gik til den syvårige norske fjordhest Lilledølen og den russiske hingst Drowschock, der var på besøg fra henholdsvis Kristiania (Oslo) og Hamburg. Lilledølen vandt i kilometertid 1.51,6 på 2000 meter, før Drowschock viste sin umådelige overlegenhed ved at vinde et heatløb i to heat, bedst på 1.39,4-1609 meter, langt, langt foran Lilledølen.

Politikens journalist tilkendegiver, at der i virkeligheden kun var tre 'travere', de tre gæster Drowschock, Lilledølen og Spangel, og at disse i øvrigt kun ville være tredjeklasses travere på en international bane. Men alt i alt er journalisten positiv og glæder sig over, at de 'næsten latterlige eremitageløb nu var sejlet langt ud af travsporten'. Han hentyder til, at der havde været travridning ved siden af galopløbene på Eremitagesletten, og så havde der også været kørt enkelte travløb i Tivoli.

Knud Gamborgs tegning fra Københavns Traverbane i 1890. Man kørte stadig med de store hjul med træeger og med en diameter på ca. 1,5 m.

Tiden løb ud for halvblodshestene

Løbsdagen fortalte en masse om, hvad der kom til at ske de kommende år. Afstanden i hurtighed fra de danske og svenske halvblods til de norske fjordheste og 'koldblodstravere' var stor, afstanden til de russiske orlofftravere var voldsom, og til den amerikanske travhest var forskellen i fart enorm.

Man vidste nemlig godt, at Maud S. allerede året inden i 1884 i USA havde præsteret kilometertiden 1.20,3, som hun forbedrede til 1.20.0 i 1885. Derfor blev det kun et spørgsmål om tid, før russertravere og hurtigt derefter amerikanerne kom til at oversvømme de faste europæiske baner, der med baggrund i indtægten fra totalisatorspil kunne udbetale præmier, som opmuntrede til import.

Østrigerne, tyskerne, italienerne, englænderne og franskmændene var dog hurtigere end os til at få fat i amerikanerne, og den eneste amerikanertraver i Danmark i årene 1885-1887 var den 'tyske' gæst Correct.

Løbet var på forhånd kørt for ideen om at forbedre de lette 'danske' landracer, f.eks. frederiksborghesten og hannoveraneren, ved tilførsel af fuldblod.

Rusland og USA var jo hundrede år foran med dette arbejde med deres køreheste, og man havde herhjemme også besvær med at interessere landbefolkningen for travsporten. Forsøgene med 'den danske model' blev alligevel gjort, og der blev foranstaltet enkelte landmandsløb for heste, der havde været præmieret på dyrskuer, løb for 'utrænede' heste fra landet, løb med ærespræmier fra Ædle Hesteavl, hvor kriteriet for deltagelse var, at faderen skulle være af fuldblod eller en af Ædle Hesteavls hingste.

En af fortalerne for 'den danske model' var redaktør Siversleth fra Hippologisk Tidsskrift. Han bemærkede i forbindelse med diskussionen om indførsel af avlsdyr fra Rusland og USA, at han ville fraråde enhver krydsning med disse travere.

Han nævnte, at orlofftravere var en slap hest med lang ryg og stikkende bevægelser, mens amerikanertravere var lille og hjortehalset. Denne diskussion blussede op igen ved et medlemsmøde i januar-februar 1890 og pusede til det opgør, der betød dannelsen af Charlottenlund Travbane året efter.

Fra Politikens referat 7/9 1885

I Sol og Regn.

Lyngbyvejen vrirlede af Fodgængere og Køretøjer i lange Rækker ved 2-3 Tiden. Beboerne af de langs Siden beliggende Villaer og Huse havde formelig bedt Fremmede paa den usædvanlige Færdsel. Bømanden beskattede henrykt Vogn paa Vogn, og holdt et travlt Byttekontor inde i Huset. Støvet fæg tæt, fyldende Øjne og Mund, og Forventningen steg og steg indtil man naaede Væddeløbsbanen.

* * *

Banen laa flagsmykket, ny og flunkende. Bestyrelsen sværmede sløjfedekorert om, og Jokeyerne tumlede de vælige Heste, hvis Ejere mér eller mindre nervøse gav de sidste Raad og Formaninger. Publikum strømmede langsomt ind, fyldte Sadelplads og Tribune og fylkede sig tæt langs Snorene. Musikken spillede op; *Baldwin Dahl* nød kold og overlegen sin Cigar paa Dirigentpladsen; Dommeren besteg sin Tribune, lod Klokkeren kime, og Løbene begyndte.

* * *

Starteren havde travlt; med en rød Fane i Haanden førte han et gemytligt Regiment over Dyr og Vognstyrere. Hans Assistent regerede ogsaa, men paa Tysk, saa at Størsteparten af Jokeyerne ikke forstod ham. Publikum disputerede, væddede, jublede, spiste og drak, medens sorte Skyer langsomt dækkede Himlen og Regnskærmene holdtes beredt.

* * *

Just som Løbene var forbi, sendte en Tordensky et plaskende Regnskyl ned over Forsamlingen, som hurtig spredtes. Turen hjem gik i strygende Fart. Kaperkuskene gjorde store Affærer og kørte vilde Travvæddeløb indbyrdes, Fodgængerne hastede med vaade Fodder afsted gennem Dynd og Vandpytter. Damer kiltrede Kjolerne op, og Ægtemænd stønnede under Vægten af deres Afkom indtil endelig alle naaede hjem.

Lotte og Hans Krestensen på Lyngbyvejen

V.
Landmandsløb, for Hingste og Hopper, præmierede paa Landets Dyrskuer. Distance 3750 Meter ($\frac{1}{2}$ dansk Mil), Præmiesum 300 Kr.; første Hest 150 Kr., anden Hest 75 Kr., tredje Hest 50 Kr., fjerde Hest 25 Kr. Sølvmedaille for Rekord 10:00 eller bedre. Indskud 15 Kr. p. o. p. (4 Underskrifter).
Hans Krestensens 8 A. r. Hp. »Lotte«
Nr. 1 i 9:48.
Hermann Thorsers 5 A. mkr. H. »Abele«
Nr. 2 i 10:13.
Jens Thorsens 14 A. sorte Hp. »Lise«
Nr. 3 i 10:28.
Totalisator: Omsætning 761 Kr..
Odds 2,08.

II. Løb for utrænede Heste fra Landet. 3000 Meter. 3 Præmier. (3 Underskrifter).
R. Jørgensen's 6 A. br. Hp. „Nelly“ (6:38) 1.
Jacob Nielsen's 6 A. F.-V. „Rolf“ (6:58) 2.
C. Klingberg's gl. Sk. Hp. „Gjertrud“ (7:33) 3.

IV. Ædle Hesteavl's Traverpris. For Heste, tillagte her i Landet ved Fuldblods- eller andre ved Foreningen til den søde Hesteavl's Fremme hertil indførte Hingste. 4000 Meter. 4 Præmier. (4 Underskrifter).
Crilles Dircksen's 3 A. F.-V. „Frederiksborg“ (9:23) 1.
O. Marstrand's 6 A. br. Hp. „Nelly“ (9:31) 2.
Herr Schmidt's 9 A. gulbr. Hp. „Alice“ (10:29) 3.

Lotte var landmandstjernen

Lotte, der havde taget præmie på den allerførste løbsdag i 1885, var stjernen i de nævnte landmandsløb, og hun vandt i øvrigt også det første landmandsløb (vistnok eneste) på Charlottenlund Travbane i 1891. Billedet er nok fra Lyngbyvejen, og det viste resultat er i hvert fald fra hendes sejr med Hans Krestensen d. 15. september 1889, hvor man efter pause siden 1887 kørte landmandsløb igen.

Hun var næsten 10 minutter ude på den halve mil, omregnet til kilometertid 2.36,8 (22,3 km/time), og på den svage notering var hun helt suveræn. Derfor kan det være svært at forstå, at der stadig i slutfirserne var fortalere for at opnå en dansk travhest ved forædling af halvblodet. Tiden var så afgjort forpasset.

I Landmandsløbet 1890 efter sænkede Lotte og Hans tiden til 2.28,8 eller 9 minutter og 18 sekunder på distancen. Det var nok til sølvmedalje, men så var der også 1 minut ned til Hanne fra Gislinge på andenpladsen.

De to andre løbsresultater er fra tidligere, henholdsvis 19/6 og 4/9 1887.

R. Jørgensen kom med den 'utrænede' seksårige Nelly fra Stevns og sejrede i km-tiden 2.12,7, meget langt foran Rolf og Gertrud. Et så flot resultat, at Nelly, utrænnet eller ej, blev købt af brygger Marstrand efter løbet.

Nelly var efter en fuldblodshingst Donnerkeil og kunne derfor deltage i Ædle Hesteavl's Pris to en halv måned senere, og hvis tiderne var rigtige og banen normal, kan det undre, at hun nu som formentlig trænet kun løb efter km-tiden 2.22,8, selv om løbet var 1 km længere.

Sejrherren Frederiksborg efter fuldblodshingsten Lemnos sejrede på distancen 4000 meter i km-tid 2.20,8.

Ingen af disse heste var med som avlsdyr i Dansk Traver Stambog I fra 1902, men en vinder af et landmandsløb, Vezir med orientalsk blod, figurerer som far til den berømte hoppe Aalborg, der med Fernando Møller (Møghe) tog turen fra Roskilde med kulvogn til løbene i København, før hun efter et par væddeløb returnerede til Roskilde med et nyt læs. Aalborg blev mor til Aida, nr. 5 i fødselsregistret, da det startede i 1894.

Russerne var hurtigt

Mange af artiklens faktuelle oplysninger stammer fra Dansk Traverbog 1888, nok den første selvstændige travudgivelse i Danmark. Redaktør var sekretær Hugo Jørgensen, som også var journalisten ved Dansk Sportstidende.

Det fremgår af statistikkerne fra 1886, at bestyrelsen satsede på at vise sport af international klasse, og ved de to sommermeetings i juni og juli havde man besøg af Alfred von Fellner og hans russiske heste fra Østrig, der med udgangspunkt i Krieau-banen i Wien fra 1878 var foran Tyskland og Danmark både med hensyn til avl og sport.

10 af 23 løb til Østrig

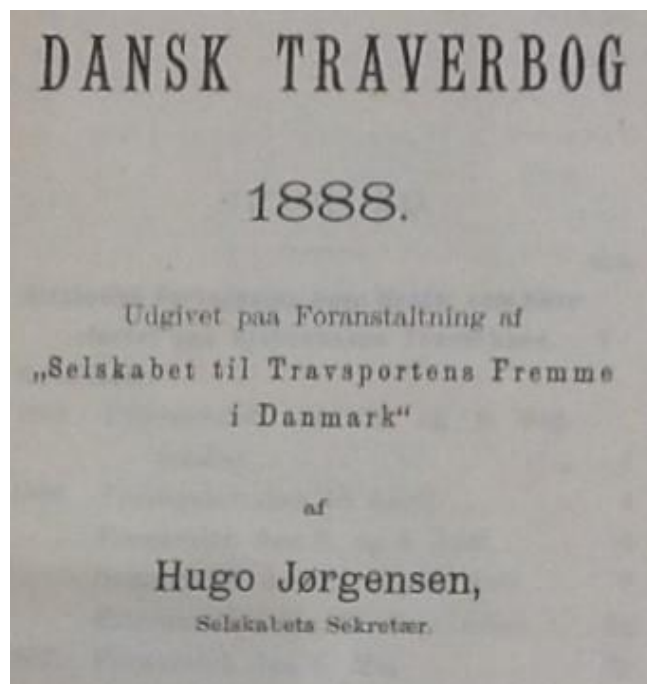
Fellners heste vandt ti ud af 23 løb på de fire løbsdage, og danskerne vandt vistnok kun de løb, der var forbeholdt dem.

Fellner havde flertallet på listen over Lyngbyvejens ni heste med kilometertid under 1.50 pr. 1/1 1888, og med hensyn til afstamning var alle russere på nær Max XII/Lilledølen, som var en gul norsk fjordhest, der løb under begge navne. Hvorfor ved jeg ikke.

Specielt havde publikum været imponerede af Fellners tospand Udalaia og Prigoshij, der sammen præsterede sejr i km-tid 1:53 ½ i perfekt trav. De stod 300 alen (190 meter) bag konkurrenterne på distancen 4800 alen (ca. 3000 meter), men var hurtigt i spids og senere alene på banen til odds 1,07.

De var med rette berømte, og de præsterede som tospand i Wien den flotte km-tid 1.36.

Det fremgår af sidste tabel, at Fellner rejste hjem til Wien med 3.900 kr. eller mere end 33 % af årets præmiebudget.

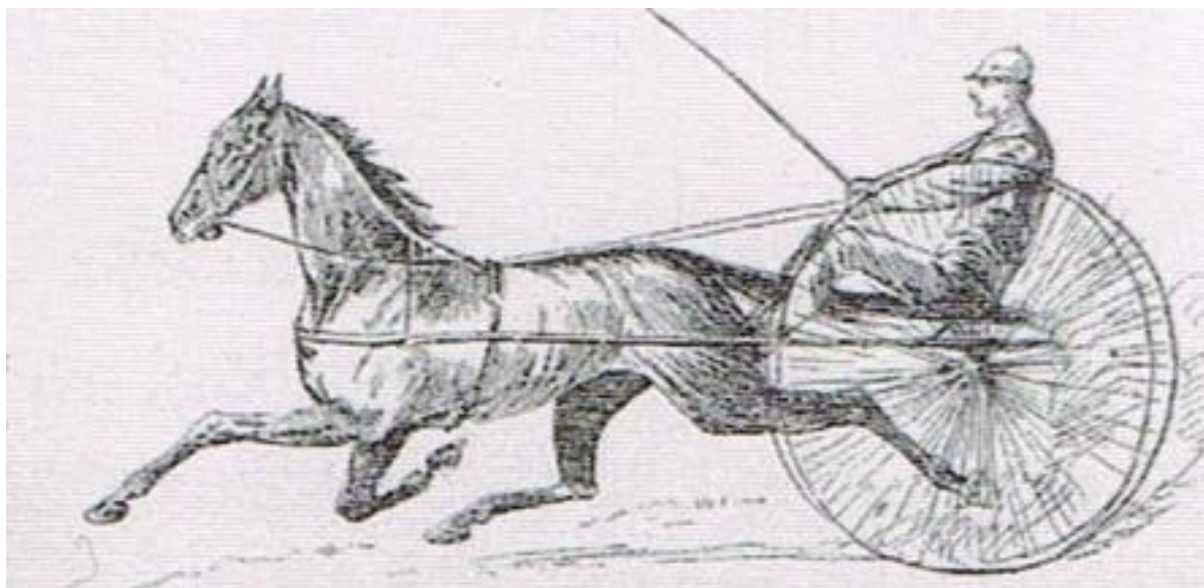
Rekordstatistik pr. 1/1 1888:

Fortegnelse	
over de Heste, der have startet paa Kjøbenhavns Traverbane, ordnede efter deres bedste Rekords, udregnede over Banens Længde, 1600 Alen, = 1000 Meter.	
Rekords under 1:50.	
Drowschock	1:39½
Saletnoij.	1:40½
Proboij.	1:40½
Prigoshij.	1:41
Usan.	1:42½
Tschad.	1:44½
Udalaija (redet).	1:45½
Usan do.	1:45½
Ljubownik	1:46½
Max XII.	1:49½

Ejerstatistik 1886:

Fortegnelse over Ejere, hvis Heste i 1886 have taget Præmie paa Kjøbenhavns Traverbane.		
	Kr.	Ærespr.
Alfr. v. Fellner, Wien.	3900.	2
N. O. Lundquist.	1950.	4
Otto Marstrand.	1075.	2
Const. Biro, Berlin.	700.	
J. J. H. Willers, Hamburg.	650.	
J. Brøndum.	450.	
H. Gehrrens, Hamburg.	400.	

Den nationale stolthed: Gambrinus født 1882

Når de russiske travere var så dominerende, når de små nordmænd også løb om hjørner med de danske landracer, uanset tilskud af fuldblod eller ej, var det afgørende for den lokale stolthed, at man i det mindste havde en stjerne, der var født og opvokset i Danmark, Gambrinus.

Forhistorien var, at proprietær L. Jensen fra Skibby i Hornsherred i 1881 havde købt den ifolede russiske treårshoppe Primjetka, som var blevet bedækket med en russisk hingst (formentlig Orloff-traver). Hun var selv født i nærheden af Sortehavet, på Kropoloffs stutteri i Petrowskaja, og pointen var, at hun var blevet optaget i den russiske traverstambogs bind IV fra 1879.

Dermed opfyldte Primjetkas føl Gambrinus fra 1882 to tilstrækkelige krav for at blive betegnet som dansk traver og for 11 år senere at kunne blive optaget i det da påbegyndte fødselsregister i 1893: 1) At være født i Danmark, 2) At have en mor eller far, bedstemor eller bedstefar, som selv var eller kunne blive optaget i sit hjemlands Traver StutBog. Sådan blev Gambrinus den første danske travhest.

Tretten sejre og pengechampion

Nu var dette nok ikke blevet så god en historie, hvis ikke Gambrinus var blevet en stjerne. Han blev købt af bestyrelsesmedlem og brygger Otto Marstrand, og han debuterede på en andenplads som 4-års ved forårsløbet d. 18/4 1886 med km-tiden 2.14,4.

I juni-meetinget vandt han sin første sejr i km-tid 2.15. Det gik dog ikke godt, da han blev forsøgt tre dage senere i et tospand med hoppen Pylle. De var 8 minutter om distancen 2008 meter, hvorfor de nok blev overhalet med en omgang af de nævnte to russiske travere fra Wien!

I september fik man øjnene op for Gambrinus styrke, da han efter fire heat på 1609 meter havde besejret den dygtige finske vallak Hans I. De to heste havde vundet et heat hver og havde løbet dødt løb i tredje. I dette heatløb præsterede Gambrinus km-tiden 2.01,9. Nu vidste man med sikkerhed, at han var blandt de allerbedste på danske hænder, og det gav fordele i de løb, der blev forbeholdt danske ejere.

De glemte år på Lyngbyvejen 1885-1890

I 1886 vandt Gambrinus 3 gange og var nr. 5 på pengelisten med 675 kr., i 1887 sejrede han seks gange på fem løbsdage og blev pengechampion med 2050 kr., i 1888 vandt han tre gange og tjente tilsvarende, og i 1889 blev det til en enkelt sejr og formentlig omkring 500-800 kr. I alt vandt han 13 sejre (og mange flere heat) på Lyngbyvejen, og da Dansk Traver Bog 1888 blev udgivet, var han med km-rekorden 1.52 ¼ den næsthurtigste af de danskejede. Kun norskfødte Lilledølen havde været hurtigere med 1.49 ½. Det var imponerende, for Marstrand var ofte selv kusk, og det forlød diplomatisk, at hesten efterhånden vænnede sig til hans kørsel.

Top 10 - Hestestatistikken fra 1887:

Fortegnelse over Heste, som taget Præmie paa Kjøbenhavn	
	Kr.
Gambrinus.	2050.
Kapo.	750.
Frøderiksborg.	600.
Max XII	600.
Pylle.	550.
Spangel.	525.
Jaakko.	500.
Borken.	475.
Olaf.	450.
Tua.	400.

Sænkede indlænderrekorden på en billig baggrund

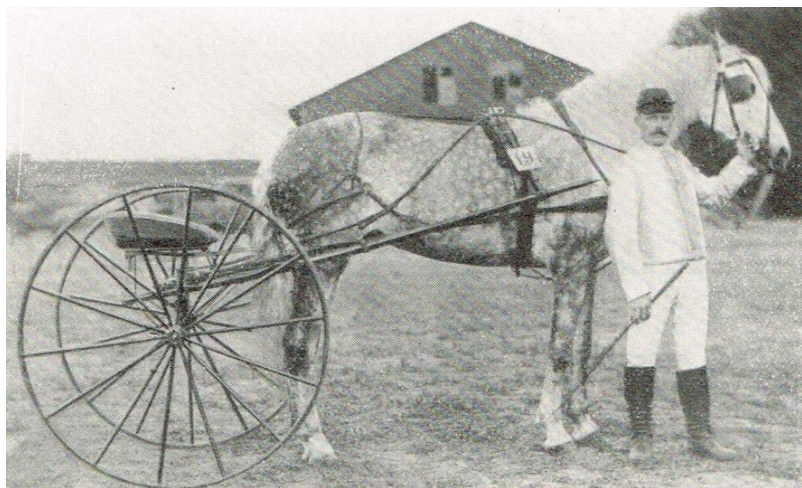
Gambrinus fortsatte i Charlottenlund og sænkede 'indlænderrekorden' tre år i træk i 1891 til 93, sluttende med 1.47,3, men her skal det tilføjes, at han i praksis var uden konkurrence. Der var stort set ikke andre 'danske' travere end Gambrinus' mindre søskende og de første af hans børn. Det første rigtige fødselsregister blev startet i 1893 med otte registreringer af årets fire danske føj og de fire mockindlændere, der blev indført med moderen i fødselsåret.

Sæsonen 1888 blev godt beskrevet gennem Dansk Sportstidende og Politiken, og her skal nævnes et par ting.

1888: Gambrinus mødte halt op og ejeren talte forkert

Sæsonen startede 10/5, hvor Danske Sportstidende bemærker, at hingsten kommer til start rund, tilsyneladende utrænnet og efter at have været halt. Gambrinus blev alligevel nr. 2 i heatløbets første heat, men da han galoperede i mål som vinder af andet heat, blev han diskvalificeret, og sandsynligvis blev Gambrinus her alvorlig halt, for han dukkede først op igen den 26. juli. I et andet løb på åbningsdagen var man under opvarmningen imponeret af Kaja, der 'var kommet med damper fra Vejle' samme morgen. Kaja kiksede imidlertid starten.

På dette tidspunkt 'regerede' brygger Tvedes Kapo og hans nye russer Nano, der forbedrede rekorder fra løbsdag til løbsdag.

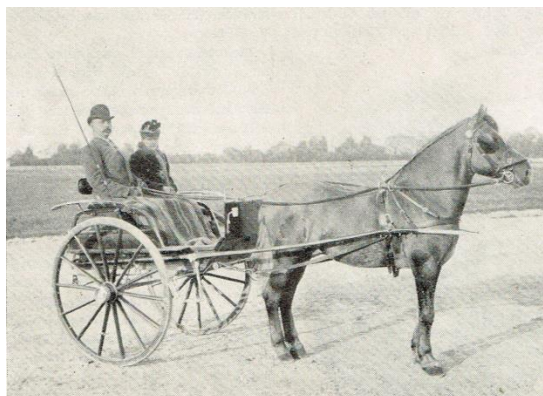

Nano, tophest i 1888, fotograferet i Lunden i 1891 eller 1892 med sin træner Peter Petersen, der tidligere og måske fejlagtigt har været omtalt som Danmarks første travtræner.

Den 26/7 kom Gambrinus så til start igen, i et skandinavisk handicap på grunddistancen 4000 meter, hvor den berømte koldblodstraver Alf fra Norge startede fra 4200 meter, 500 meter bag spidshesten Borken. De skyhøje forventninger til Alf var lidt overdrevne, og Borken vandt dette handicap i kraft af sit store forspring. Men det var kun fordi Marstrand holdt Gambrinus tilbage på fjerde og sidste omgang. Forklaring: Marstrand havde talt forkert og regnede med, at der manglede en runde! Ved en anden lejlighed stoppede Marstrand op en omgang for tidligt.

Den 29/7. Nu vandt norske Alf handicappet på km-tid 1.54,5 over 4200 meter med tredjeplads til Gambrinus, der tidligere på dagen havde måttet bøje sig for en anden norsk storhed, Max (Niels Brække), søn af 'berømte' Kvik. Gambrinus løb 10.300 meter væddeløb den dag med pause på et løb, men det blev senere overgået både af ham selv og af Gil Blas. Den norske kusk Niels Brække gæstede København de næste 25 år og vandt derby 1912 med Saturn.

Løbene vare ganske interessante. Det nye Kontraløb var en god Ide af Bestyrelsen, og den slog fortrinlig an hos det interesserede Publikum. Kampen var uafgjort til sidste Øjeblik, og det var umuligt for Dommertribunen at se, om »Nano« eller »Gambrinus«, der hver kjørte sin Vej, var forrest. I første Omgang var »Gambrinus« lidt før »Nano«, men i anden Omgang havde Hr. *Tvedes* Hoppe indhentet det forsømte. »Gambrinus« gik dog i sidste Omgang igjen hurtigere og sejrede med 2 Sek. Forspring. Det lille skandinaviske Handicap blev til Manges Overraskelse vundet af Hr. *N. Persons* svenske Hoppe »Lotta«, der havde forbedret sig betydeligt siden sidste Væddeløbsdag og viste sig at være en god Løber over en mindre Distance. Løbet mellem Matadorerne »Gambrinus«, »Kapo« og »Lilledølen« var afgjort for første Præmie med andet Heat, idet »Gambrinus« vandt overlegent begge Gange. Om den anden Pris blev der

Gil Blas og ejerparret

Kontraløb – en fortrinlig idé

Bestyrelsen viste god fantasi med løbsudskrivningen på det beskedne løbsmateriale, og en nyskabelse den 26. august 1888 var kontraløb. Distancen var 3000 meter. Der blev trukket lod, så halvdelen løb højre om, halvdelen venstre om, og det faldt i den grad i publikums smag. De små felter mødtes derfor to gange pr. omgang, og det står uklart for mig, hvilke heste der på de forskellige langsider havde ret til inderbanen.

Måske skulle man prøve det igen med skiftende ret til de to inderste spor, med et spor frit, og med f.eks. tre til fire heste i hver retning, hvor hver retning ved passage har to spor at køre i. Se referatet fra Dansk Sportstidende på billedet, hvor det også fremgår, at Gambrinus tidligere på dagen havde vundet heatløbet på 2000 meter over de andre matadorer Kapo og Lilledølen.

Den dag løb Gambrinus væddeløb i 7 km.

Stakkels Gil Blas

Men værst var det for Gil Blas, generalkonsul Hans Chr. 'Silkowitz' Hansens gule norske 5-årshingst. Først havde hingsten bragt herren og fruene til væddeløb i en gig (se fotografi), dernæst havde hesten deltaget i et heatløb på fire gange 2000 meter med det afgørende heat mellem de tre vindere. Gil Blas endte som nr. 2.

Så skulle væddeløbsdagen slutte for Gil Blas med et handicap fra 4100 meter-pælen. Her fuldførte Gil Blas dog ikke, og selv om Lyna (Jens Høybye) var sikker vinder foran Bopour og Nano, blev løbets resultat aflyst.

Der var protester fra alle sider, og alle seks heste blev 'sat tilbage' ved diskvalifikation for galop eller distancering/opgivelse.

Hestene blev kaldt til start igen med stor forsinkelse, løbet foregik nærmest i mørke, men alligevel blev Nano og Bopour som første og anden i mål diskvalificeret, mens den derefter kårede vinder Lyna 'ikke blev observeret i galop'. Gil Blas 'virkede udmattet', blev kørt forsigtigt, men reddede alligevel tredjeplads i km-tiden 2.12,5.

Gil Blas havde da på en og samme dag løbet væddeløb på en samlet distance mellem 12.100 meter og 16.200 meter, før han formentlig igen blev spændt for gigen for at køre herskabet hjem.

Interessant fra løbet er også, at toten både havde spil på det aflyste og det gyldige løb, og at odds gik fra 24,37 til 2,63 på Lyna. Omsætningen var fine 1.299 kr. i det første 'aflyste' løb, halvdelen senere.

Gambrinus vandt travløbet på 7,5 km

Hestene var ude igen allerede 2/9, hvor Gambrinus efter heatsejr (alle heat på 2000 meter) måtte bøje sig i 3. heat mod Kapo, før han gik ud i sæsonens 'udholdenhedsløb' på en dansk mil eller 7,5 km.

Gambrinus og Nano løb side om side 7 ½ omgang før det blev afgjort med ½ længdes sejr til Gambrinus i 14 minutter og 43 sekunder, eller med km-tiden 1.57, 5. Den dag havde Gambrinus løbet 13,5 km væddeløb!

I øvrigt fortsatte det årlige 'udholdenhedsløb', og Nano vandt i 1889 i 14 minutter og 22 sekunder. Det anmeldtes som imponerende, selv om man godt vidste, at den amerikanske stjerne Misty Morning i 1888 havde præsteret et mere end to minutter hurtigere løb (12 minutter og 17,5 sekund) på samme distance i Tyskland.

Gentlemankørsel med færdselsvogne

Variation i løbsudskrivningen var der også i det såkaldte 'Gentleman-løb for færdselsvogne', der blev kørt i 1890. Kravet var, at vogn (firehjulet) og kusk skulle veje 1000 pund eller 500 kg, hvorfor der også var deltagere med gæster som ballast. Løbet i 1890 blev vundet af den dygtige Nano, der med brygger Tvede gennemførte denne disciplin på 8 minutter og 38 sekunder, en km-tid på 2.18,1 eller en fart på 26 km/time. Ofte kørte ejerne selv i løbene, men her var det altså et krav, at man ikke satte en ansat til at køre. Begrebet 'gentleman' betød, at man var velstående og ikke levede af at arbejde i sporten, og det var bestyrelsen, der afgjorde, om man opfyldte dette krav. Det var 'fint' på de tider, snobberiet havde jo kronede dage. Det havde ikke nødvendigvis så meget med manerer og fair kørsel at gøre. I dag ville man kalde de pågældende kuske for 'amatører', som oprindeligt betyder folk med lidenskabelig (amare/ elske) tilgang til en hobby. Den negative klang i ordet 'amatør' i betydningen manglende kompetence er først dukket op senere.

Oftest sejrende på Lyngbyvejen 1885 – maj 1891:

19 sejre: Lilledølen (heraf 3 tospand)

13 sejre: Gambrinus

7 sejre : Nano

6 sejre: Bopour, Spangel

5 sejre: Borken, Xanthos

(Mange af sejrene blev opnået efter flere heatsejre)

Tospandskørsel med Lilledølen

Der kørtes også med mellemrum løb for tospand, og blandt danskejede konkurrenter løb proprietær Riises to nordmænd Lilledølen og Fix i en klasse helt for sig. De havde ikke besvær med at give konkurrenterne 400 meter forud. Begge var heste, som i første omgang var kommet sejlene fra Norge som gæster på Lyngbyvejen, der var et fint udstillingsvindue foran et relativt købestærkt publikum. Mange heste skiftede ejer der.

Lilledølen, der har været nævnt et par gange, var den norske gule vallak, der havde vundet på Lyngbyvejens allerførste løbsdag i 1885, og det var hesten, der var blandt de første danske til at besøge udlandet i Hamborg i 1886. Han triumferede år efter år på Lyngbyvejen, og han var sejrherre i ridetrav, i tospandsløb og ved flere visitter i Odense. Han blev nok også den mest vindende hest i Lyngbyvejens travløb. Det er ham eller Gambrinus, og de har formentlig begge tjent over 5.000 kr. Husk, at der skal ganges med 70 for at oversætte til i dag.

Lilledølen travede ikke altid perfekt, og ved en enkelt lejlighed var gangarten så sjaskende, at det sammen med et par galopture blev for meget for dommerne. I øvrigt blev han solgt til Tyskland, 13 år gammel efter sæsonen 1891, hvor han både startede på Lyngbyvejen, i Charlottenlund og i Odense. Han var den eneste hest, der deltog både ved Lyngbyvejens og Charlottenlunds åbning.

Salgsløb med amerikaner

Banen eksperimenterede også med salgsløb, og her dukkede Correct op fra Hamburg d. 6. juni 1886. Han var som nævnt den eneste amerikaner, der startede på Lyngbyvejen i de fem første sæsoner! Og ejeren, J. J. H. Willers fra Hamburg, ville gerne sætte sin tiårige vallak til salg, altså for 2.000 kr. eller svarende til omkring 140.000 kr. i dag.

Løbets betingelser var sådan, at heste til salg for 1000 kr. stod fra grunddistancen 4800 alen (ca. 3000 meter), og så var der 25 alens (ca. 16 meter) tillæg eller lettelse for hver 100 kr., man gik over eller under prisen på de 1000 kr. Vasa til salg for 600 kr. gik således fra 4700 alen (2950 meter, Spangel (til salg for 1000 kr.) fra grunddistancen 3000 meter, mens Correct efter betingelserne fik 250 alens tillæg på 5050 alen (3169 meter). Der var to præmier, og det var tilsyneladende netop de to præmietagere, der skulle på auktion **efter** løbet.

Correct var helt suveræn på km- tid 1.53,6, fire distancesekunder foran Spangel, men den efterfølgende auktion gav intet salg, da højeste bud på 600 og 150 kr. ikke kom i nærheden af de 'betingede' salgssummer. Det blev heller ikke til salg, da Correct tog et nyt salgsløb en måned senere, men i grunden er ideen jo ikke så tosset med væddeløb først og auktioner bagefter over de heste, der har præsteret (taget præmie).

Politiken vandt presseløbet

Det er vist karakteristisk, at især hobbykuske kan fortælle lange historier om, hvor genialt de kørte, da de vandt dette eller hint 'store' løb, og Politikens travjournalister er nok ingen undtagelse i den henseende. Det synes her (se udklip 'I Galop' fra Politiken 18/4 1886 til højre) ikke at have været første gang, at en medarbejder fra dagbladet Politiken triumferede. Nå, ja, og heller ikke sidste! For jeg husker tydeligt det allersidste presseløb i Lunden i 1969...

Trænere og catchdrivere med succes

Der findes ingen statistiske oplysninger om trænere og kuske i dansk travsport før 1895 i Charlottenlund, og derfor har det været en mere eller mindre vedtaget antagelse, at ejerne, hvis navne kendtes, kørte selv i de første år. Og at hestene blev passet og måske også daglig-trænet af ukendte 'staldknægte'.

Politikens referat fra debuten i september 1885 og oplysninger fra Dansk Sportstidende før sæsonstart 1890 viser, at billedet var meget mere nuanceret, selv om nogle ejere havde for vane at køre selv.

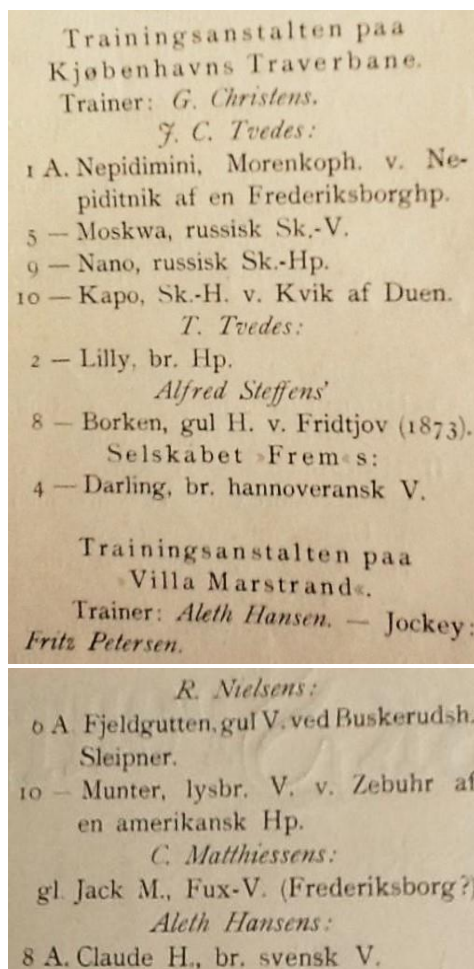
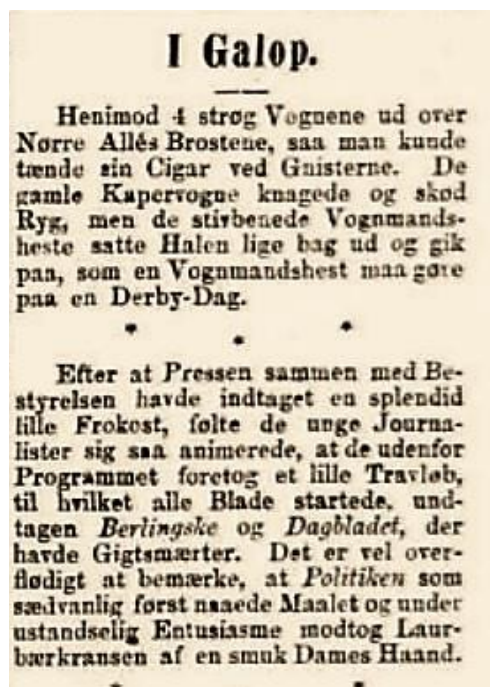
Det ses (på træningsoversigten), at Tvede har træningsanstalt på Lyngbyvejens bane med G. Christens som træner, mens Villa Marstrand har ansat både en træner Aleth Hansen og en catchdriver/jockey Fritz Petersen.

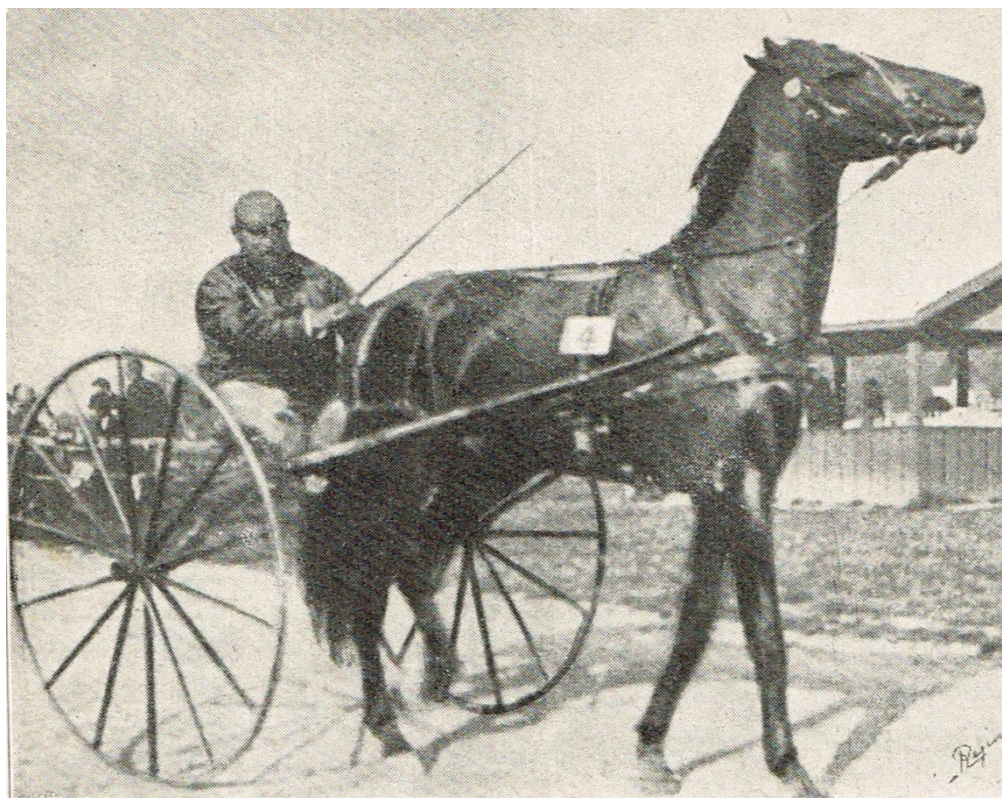
At Peter Petersen, der er fotograferet med Nano har været kusk hos Tvede allerede på dette tidspunkt, er vel sandsynligt, men han var altså ikke træner endnu.

Ved sæsonpremieren i april flyder Dansk Sportstidende over af begejstring over træningens virkning. Fem af seks løb vindes af de to staldes vistnok syv startende heste, og de anmeldes som stærkt forbedret med hensyn til gangarten. Det er måske her, den professionelle trænings positive virkning først bemærkes.

Næste år har Aleth Hansen træningsstald i Frederiksgade midt i byen.

I øvrigt var kuskene heller ikke oplyst over for det spillende publikum, og det nævnes et sted, at en lille gruppe satser stort, da de i sidste øjeblik opdager, at en bestemt hest har skiftet kusk til en af banens bedste. Hesten endte dog i galop. Ak. Den viden!

Jens Høybye og Grethe II vandt den 17/5 1889 til odds 1,62 på Lyngbyvejen.

Det er dette billede eller de viste af Lotte eller Gil Blas, som formodes at være ældste foto fra Københavns Traverbane på Lyngbyvejen.

De første toårsheste

Den opmærksomme læser har opdaget, at der er en etårs i træning på træningsanstalten på Lyngbyvejen. Hvis man studerer resultatlisterne, er det ellers helt almindeligt, at deltagerne er mindst fire år gamle og oftest et par år ældre.

Første gang, en toårshest dukker op i løbene, er tilsyneladende den danskfødte Falkirk II af ukendt afstamning. Hesten vinder i løbet åbent for 2- og 3-årsheste 6. maj 1887, men den har også kun distancen 1400 alen (875 meter) at løbe, med et forspring til treårshestene på 200 alen (125 meter). Kilometertiden er 2 minutter og 41 sekunder, men denne forbedres til 2.24, da hesten igen vinder en måned senere på 1937 meter med et forspring på blot 63 meter til treårshestene. Det regnes for dansk toårsrekord, indtil Rhitra fra årgang 1893 løber 2.04,3. Det er Rhitra, der er 11. moder til bl.a. Spik Party.

Det er også med en toåring, hannoveraner-hoppen Grethe II, at vi første gang ser det kendte Høybye-navn i resultatlisten. Grethe II debuterede med Jens Høybye 3/6 1888 med 150 meters forspring til treårshestene på 2000 meter, men kom alligevel sidst i mål et lille minut efter vinderen. I 1889 vandt hun tre sejre for Jens Høybye. Lillebror Julius Høybye overtog senere linerne bag Grethe II, og d. 17/8 1890 ser man dem begge i aktion i samme løb, som Jens Høybye vandt med Harald, mens Grethe II og Julius blev tredje. Læs i øvrigt Henrik Bergs glimrende portræt af Høybye-familien i www.travsportshistorie.dk

Starten var og vedblev at være et problem

Ved væddeløbets afvikling var starten naturligvis et problem. Man anvendte sædvanligvis en start i stil med dagens løb i Frankrig, og der blev eksperimenteret med 'stående start' og med 'flyvende start', formentlig en slags linjestart. Ulydighed over for starteren eller forsøg på tyvstart kunne medføre bøder på 10 eller 20 kr., bortvisning fra løb eller evt. udelukkelse fra selskabet.

33 startforsøg og otte heat

At starten var et problem overalt, illustrerede et løb i Rochester i USA i oktober 1888. 10.000 dollars var på højkant i et heatløb med 18 deltagere. I andet heat måtter der 14 og i tredje heat 18 startforsøg til, før feltet kom af sted. Favoritten var lukket inde og helt uden mulighed ved gyldig start.

På vore længdegrader skulle Grosser Preis von Altona afgøres i otte heat på Bahrenfeld-banen i august 1890. Efter seks heats faldt mørket på, og kun af den årsag blev heatløbet afsluttet tirsdag med russeren Krylaty som vinder.

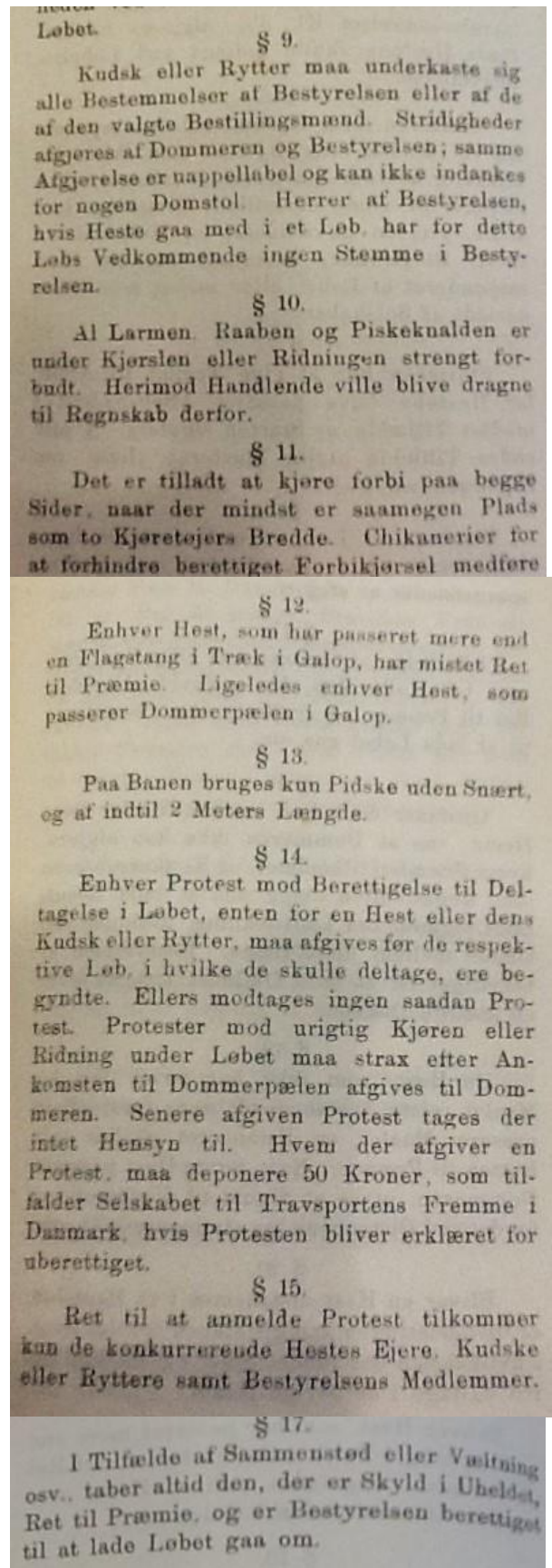
Måtte køre indenom

Også selve væddeløbet gav anledning til diskussioner og protester. Man måtte køre indenom, hvis der var plads, men måtte ikke chikanere bagfrakommende. Det betød diskvalifikation, ligesom hvis man væltede en konkurrent.

Kammerateri i bestyrelsen?

Som man kan se i løbsbestemmelserne, var det i praksis bestyrelsen, der løste tvivlsspørgsmål og protester, og selv om man ikke havde stemmeret for de løb, man selv deltog i, var der vel risiko for kammerateri, når bestyrelsen altid havde heste med i løbene. I øvrigt var det rigtig dyrt, 50 kr. (gange 70!) at aflevere en 'uberettiget' protest. Det begrænsede protestlysten. Bestyrelsen var magtfuld og påfaldende konstant i de år. Teorien om muligt kammerateri kunne også give en del af forklaringen på regelmæssige voldsomme publikumsprotester, der til tiden antog et omfang, så både politi og gendarmere måtte tilkaldes for at dæmpe gemytterne og beskytte den barrikaderede bestyrelse.

Uddrag af løbsbestemmelser:

Uheld, sammenkørsel og udelukkelse

Naturligvis var der uheld undervejs i væddeløbene, og her skal nævnes et enkelt løb fra d. 13. juli 1890, hvor der startede ni i slutningshandicappet. Gennem sidste sving var der sammenkørsel mellem Fix og Borken, hvor Fix' sulky knustes, mens Borkens sulky knækkede en eger. Begge kuske faldt af, Fix blev delvis skadet af den ituslåede sulky, og hestens ekskursion til Odensløbene kort efter vurderedes i fare.

Foran kæmpede Lilledølen og Urban, og Urban nåede målet først, men da den havde skåret ned foran Lilledølen og hindret dens fremløb, diskvalificeredes den, og kusken blev bortvist et år efter en bemærkning om tidligere udvist 'mindre fair kørsel'.

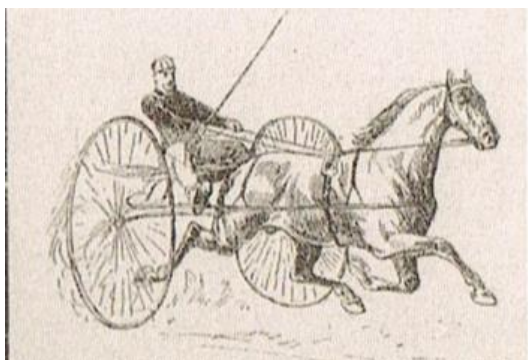
Løbet havde en stor spilleomsætning på 3.413 kr., her med mange deltagere mest på pladsspillet, og mens vinderoddset var 11,58, var pladser for de tre første 25:10, 14:10 og 34:10.

Toto med en afgift på 10 %

Så vidt jeg kan vurdere oplysningerne, var der endnu ikke en egentlig skat på totospillet. Det kom først ved en totalisatorlov i 1895 (5 % skat), men systemet i totoen var det samme som i dag: Joseph Ollers franske PMU, 'gensidigt væddemål', hvor banen i kommission dengang tog 10 %, hvorefter gevinsterne uddeltes i forhold til indskud.

Ja, og så var der også en ikke uvæsentlig indtægt på 'brøker', som hvis f.eks. et pladsodds blev udregnet til 1,29, udbetaltes 12:10. Det gav et par procent oveni.

Mindste indskud i totoen var 2 kr., og det var derfor klart, at mange spillede sammen om en indsats. For 2 kr. kunne man jo spise på restaurant, og 2 kr. var kontrollørernes dagløn i 1886 eller 1887, da den pludselig var blevet halveret til forståelig stor utilfredshed.

Fra en løbsdag i 1890:

Pladsvæddemaalene paa Kjøbenhavns Traverbane kunde den første Dag ikke glæde sig ved nogen stor Tilslutning, idet der kun omsattes henimod 600 Kr., medens den øvrige Totalisator omsatte henimod det Tifdobbelte; andre Steder er ofte det stik Modsatte Tilfældet, idet Mange foretrække den mindre Risiko og den større Sandsynlighed for en Gevinst, fremfor den større Risiko og den ringere Udsigt. Her gik Publikum omkring Pladsboderne omtrent som omkring Bure, der husede udenlandske Dyr, hvilke man ikke ret turde binde an med.

Fra totoreglementet:

Reglement ved Totalisatoren.

1.

Alle Væddemaal ere „pay or play“ o: at Indskud ikke tilbagebetales, selv om Hesten ikke deltager i Løbet.

10.

Der tilfalder Totalisatoren:

- a. Indskud paa Heste, der ikke starte.
- b. Ti Procent af Indskuddene.
- c. Overskydende Brøkdeler.
- d. Gevinster paa bons, der ikke ere hævede senest to Dage efter Væddeløbene hos Forstanderen for Totalisatoren, Herr Magnus Staal, Boldhusgade 4, mellem 9—11 og 4—5.

Blakjak og Eline med forsøg på svindel

Ved enkelte lejligheder blev der fusket med 'aftalt spil', og det bedst kendte eksempel stammer fra 15. maj 1890, hvor hestene Blakjak og Eline i første omgang blev nægtet deltagelse, fordi de var for små. Dengang eksisterede nemlig stadig den sidste rest af tro på, at man kunne fremelske den danske travet ved kombination af fuldblod og f.eks. frederiksborgheste, og derfor ville man ikke have 'små' bl.a. norske heste indblandet i 'avlsløb' og i løb for heste med de dårligste rekorder. De store, langsomme køreheste skulle have løb for sig selv. Efter dårlige og usikre erfaringer gik man fra 'anlægsmål' over til stangmål, og så blev Blakjak og Eline pludselig dømt for små. De har nok været under 1,55 m i stangmål.

Men de blev tilbudt en ekstramatch forbeholdt de to alene med præmie til vinderen og med totospil, og så fik kuskene Sørup (Eline) og Johansen (Blakjak) en lys idé. På forhånd var Blakjak storfavorit hos det spillende publikum, men Sørup og Johansen tænkte alternativt og satsede deres penge på Eline. Så meget, at begge heste endte til odds omkring 1,80 i totoen, der havde en kæmpeomsætning på 1.089 kr.

Løbet gik i gang. Eline tog føringen, og hver gang hun galoperede, holdt Johansen Blakjak tilbage og bagved. Det blev en farce, Eline kom først over mål i en kilometertid på ca. 2 minutter og 26 sekunder på distancen 3000 meter under højlydt protest fra publikum, mens Blakjak kom ind tre sekunder senere. Tilsyneladende var kuppet lykkedes, men så knækkede filmen for d' herrer. Eline blev distanceret (diskvalificeret) for galop til glæde for favorispillerne, Blakjak blev fradømt præmie, og endelig blev de to kuske bortvist for altid.

For stort et felt

Det var mere betryggende med større felter til totospil, men de kunne efter nogens mening også blive for store for banen på Lyngbyvejen. Et læserbrev i Dansk Sportstidende beskriver et handicap med ni heste, hvor skriveren beklager sig over, at der opstod tumult i sidste sving, så en hest blev frataget mulighed for at komme frem. Det var tydeligvis ikke almindeligt med 'klumper' og taktik. Havde man en hest med kræfter, kørte man forbi.

Banen var på 1000 meter, måske kun fire eller fem spor bred, og den var formentlig en jordbane belagt med kulslugger. Det synes at fremgå af forskellige omstændigheder og af løbstiderne, selv om den tidligere har været beskrevet som græsbane.

Alfabetisk Fortegnelse	
over Heste, som have startet paa Kjøbenhavns Traverbane, og som forekomme i Traverbogen.	
(Sidetallene henviser til Listen over Rekorder for 1600 Alen).	
	Side
Abdallah, (1883) sortbr. H. v. Regulus	(5).
Ajax, (1876) musegr. svensk-norsk V.	38
Alice, (1878) gulbr. Hp. v. Donnerkeil — en Frederiksborghp.	39.
Augustus, (1881) blbr. H. v. Hamlet — Augusta	39.
Bastard, (1873) gul svensk V.	38. 39
Bopour, (1882) sort H. v. Tschistik — Krasotka	37.
Borken (Haukerødborken), (1882) v. Frid tjov (1873)	37.
Boy, (1877) br. Ponny V.	(1).
Correct, (1876) br. amerikansk V.	37.
Diana, (1879) br. anglo-normannisk Hp.	36. 37.
Drowschock, (1877) sort russisk H.	36.
Fair-wind, (1883) br. H. v. Odin — Squip.	40.
Falken (Møllers), (1878) sort norsk V.	37.
Falken (Rasmussens), gul H. v. Regulus — en Berberhp.	39.

Oversigten over de omkring hundrede heste, der havde startet på Lyngbyvejen i 1885-1887, indeholder som nævnt amerikaneren Correct, og så er der faktisk også en enkelt fransk, dvs. anglo-normannisk travet, den kraftige Diana, der var indkøbt i Frankrig. Hun havde størst succes som 11-årig i 1890.

Spin og forberedelse af opgør: Kritik af kørsel med cigar

Der bliver i 1890 i stigende grad udøvet kritik af travløbene på Lyngbyvejen. Og det er bemærkelsesværdigt, at en del af kritikken fremføres i Dansk Sportstidende af Hugo Jørgensen, der var Lyngby-selskabets egen sekretær.

Det er ikke svært her bagefter at sætte kritikken i forbindelse med bestyrelsens oprør mod Lyngbyvejens stifter og reelle ejer baron von Eggers, der satte sig imod et forslag om at begrænse baneejernes indflydelse i selskabet.

Det ville nemlig efterfølgende have betydet et tab for ham på de aftalte 50 % af entréindtægten eller næsten 5.000 kr. om året i 1888 og 1889.

Man enedes om at fortsætte betaling af baneafgiften 1890, men 'oprørerne' arbejdede i det skjulte på at starte Lunden. I den forbindelse skal man nok også se udfaldet angående von Eggers kørsel med cigar. (Se citatet).

Mindre end et år efter var selskabet opløst og Det Danske Travelskab dannet!

Hugo Jørgensen beskrev:

Da Løbet ringedes ind, indfandt en af de Kjørende sig i Starten med en brændende Cigar, hvilken han roligt holdt i Munden lige fra Løbets Begyndelse til dets Slutning... Utilbørligheder som denne bør ikke finde sted....Væddeløbskomiteen må gøre en Kudsk opmærksom på, at der er forskel på en Væddeløbsbane og en Landevej, og at der gives visse Hensyn, man er nødt til at skylde Andre, om end man ikke mener at skylde sig selv dem....

Den nævnte Sportsmand dannede i sin hele noget malpropre Udrustning Dagens burliske Element og hilstes med ironiske Bifaldsytringer, saavel da han indfandt sig ved Starten som da han kom ind på femte Plads.

Fotos: Hugo Jørgensen til venstre og dyrlæge baron von Eggers til højre

Den angrebne baron von Eggers forsvarede sig med, at cigaren ikke brændte, at han som ingen anden havde draget omsorg for sporten og dens udvikling, at han havde anlagt banen, og han bemærkede, at han opfattede Hugo Jørgensen skriverier '*som et personligt angreb, forfatteren ikke har kunnet ikklæde nogen præsentabel form*'.

Baron von Eggers var indiskutabel initiativtager til banen i 1885. Han havde tidligere haft stald i centrum af Paris, og han havde et indgående kendskab til den franske trav og galopsport, hvor Vincennes-banen var blevet renoveret til trav i 1879.

Mere end en omgang forud!

Men den nævnte undtagelse har Lyngbyvejens løb ikke set amerikanertravere indtil den sidste løbsdag 1890. Her mødte tyske C. Friederichsen op med amerikanerhoppet Lady Point Dexter, der med hurtige rekorder fra Tyskland fik tillæg på mere end 200 meter til banens bedste, de hjemlige norske stjerner Fix og Lilledølen og den russiske Nano.

I det første løb kunne amerikaneren ikke give 250 meter forud til Fix, der forbedrede km-tid på 3000 meter til 1.46 ½, men hun blev en flot nr. to i 1.40 (3300 meter), og da hun senere på dagen mødte op i et hoppeløb, var det med 1320 meters tillæg til bl.a. 'dygtige' Lotte, som havde vundet Landmandsløbet tidligere på dagen.

På distancen 5070 meter (med mere end en omgangs tillæg) sejrede Lady Point Dexter suverænt i km-tid 1.53, fem distancesekunder foran Kathinka til et vinderodds på 1,50. Hoppen fik meget fine anmeldelser. Ved sine to starter tjente den tyskejede hoppe i alt 250 kr. i de to løb, hvor indskuddene som normalt var hhv. 20 og 15 kr., og hvor 10 % af præmierne efter reglerne tilfaldt selskabet. Netto havde Friedrichsen 190 kr. med hjem til Berlin.

Trouble på 90 km. før besøg på Lyngbyvej og Lunden

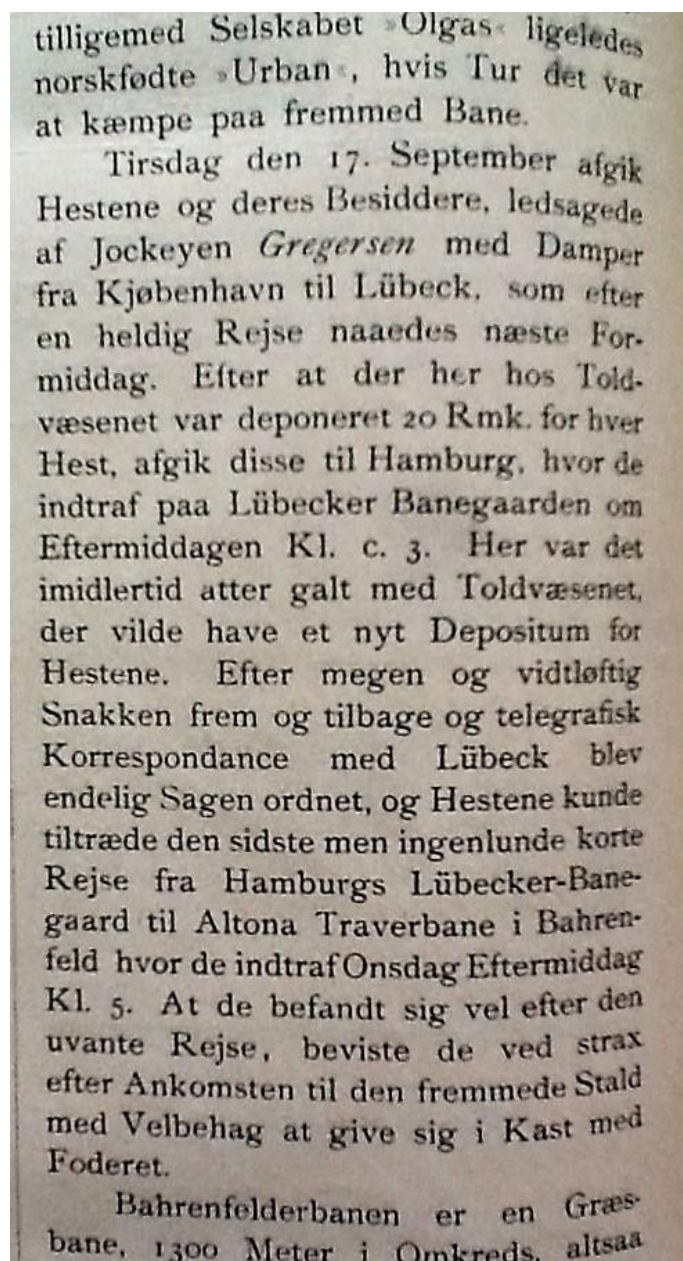
Friederichsen kom igen med et hold, da Lyngbyvejen åbnede sæsonen i 1891, og hans heste vandt da tre ud af fem løb. Størst omtale fik den amerikanske hingst Trouble, der efter galop i sit første heat af 2. løb vandt de to næste.

Han præsterede km-tid 1.40,9 -2350 meter med 200 meters tillæg til den danske stjerne Gambrinus. Trouble løb her hurtigere, end da han fjorten dage senere vandt det allerførste løb på Det Danske Travelskabs bane i Charlottenlund i 1.43,1. Her huserede Friedrichsen på ny, som jeg har skrevet om i forbindelse med Lundens 125 års jubilæum.

De danske gæstebesøg den anden vej:

Uddrag af Hugo Jørgensens beskrivelse af danskernes rejse til Hamburg Bahrenfeld september 1889. Her nævnes en ny staldmand, cathdriver Gregersen.

...

...

Uddrag af beskrivelsen fortsættes

Den 11-årige brune hingst Trouble var også noget særligt. Han havde deltaget med præmie i Europas største løb, Matadoren Rennen, stiftet et par år tidligere, og november 1890 havde han deltaget i en distancekørsel på 90 km ud fra Berlin. To russere havde løbet dødt løb på fire timer og 46 minutter (18,9 km/time), og Trouble havde som tredje af ni deltagere passeret målet efter 5 timer og 16 minutter (17,1 km/time).

Trouble blev dog forvist til en fjerdeplads, da næste hest, den østrigske derbyvinder fra 1887 Ajandek, ankom 6 minutter senere og viste bedre kondition ved målpassage.

Trouble blev brugt som avlshingst og blev senere solgt til England, der havde en fin travsport på dette tidspunkt, bl.a. nævnes den sejrige Polly, som kom over til Matadoren Rennen.

"Den kleinen Däne"

Nyt uddrag fra besøget på Bahrenfeld, hvor Hugo Jørgensen ikke er helt tilfreds med tidtagningen:

...

uroilig og vandt kun 4. Præmie: »Urban« kom godt frem; da de førende Heste drejede ind i Opløbet fik »Urban« først Næsen og derefter stadig mere foran »Comtesse«, der havde 25 Meter mindre og laa i Tøten; Løbet syntes »Urban« sikret, og rundt om lød Forbauselsesudraabene: »Siehe doch den kleinen Däne dort! »Urban« macht's!« Da sprang »Urban« i Galop, dens første og sidste Galopspring i de to Dages Meeting: den maatte tages op og »Comtesse« vandt Løbet i 3 M. 19½ S. For »Urban«, der blev Nr. 2, noteredes der en Tid af 3 M. 20 S.; imidlertid var der mellem de to Heste en Afstand paa en halv Snes Længder, en Distance, som kun den elektriske Strøm, i alt Fald ingen Væddeløbshest i Verden, kan tilbagelægge i en Tid af ½ S.; Nr. 3 og Nr. 4 noteredes hver

.....

Fra fremmede baner: Frognerkilen og Etterstad

Hugo Jørgensen var særdeles godt orienteret om sporten i Europa og Amerika, og berettede bl.a. i 1889 og 1890 om væddeløbene i Kristiania (Oslo). Den 10. juni 1889 blev der kørt på Etterstad-banen på land, og både her og på Frognerkilens is i Oslofjorden (10. februar 1890) ser det ud til, at der for det meste kørtes enkeltvis (i rekordforsøg) i de enkelte løb, hvor hver hest fik to forsøg på 1609 meter. Det var nemlig et særsyn, da man på Frognerkilen sluttede af med et handicap, som i den grad faldt i publikums smag, da 'man ikke kunne gennemskue, hvem der ville vinde den endelige sejr'. Altså en række heste i samme løb.

Norge havde ikke tilladelse til totospil, hvorfor de bedste norske heste ofte deltog i de totofinansierede og godt betalte københavnske løb, således også Max, der på Etterstad-banen blev bedømt som Norges hurtigste med 1.43,1 i km-tid, mens Alf et halvt år efter løb den hidtil hurtigste skandinaviske tid på is med 1.42,9. Det var meget stærkt – også set med danske øjne.

Norsk hoppe gav dansk derbyvinder via Tyskland

Værd at bemærke er også, at russiske Dora var den første orloffer til start i Norge 10/2 1890 på et tidspunkt, hvor russerne dominerede i København, og at den norske hoppe Aase tog præmie på Frognerkilens is i februar 1890. Aase blev senere berømt, da hun efter salg til J. Jebens i Altona i Hamburg i 1893 havde født Gustel ved den amerikanske hingst Jersey Thorne.

Gustel var nemlig den hoppe, der i 1897 vandt det allerførste travderby i Danmark, Københavns Traver- Derby med 2.000 kr. i førstepræmie. Det skete naturligvis i Charlottenlund.

De glemte år på Lyngbyvejen 1885-1890

Svenskerne havde stadig ikke haft sommertrav i foråret 1889, men der var skitser til en bane nær Stockholm, mens man kørte væddeløb på isen i Brunnsviken 'inde i byen'. De to finske heste Freja og Toime vandt begge i februar 1889. Hestene havde været på besøg i København i forbindelse med landbrugsudstillingen i 1888, men havde 'stået for stille' på udstillingen og mødte op til Lyngbyvejens løb 'uden form'.

Brunnsviken fortsatte i mange år med kæmpebesøg og havde stor spilomsætning selv en tid efter den permanente sommerbane Solvallas start i juli 1927. Totospillet var blevet tilladt i Sverige i 1923, og Solvalla fik for alvor vind i sejlene i 1930, hvor den milde vinter gjorde, at Brunnsvikens slet ikke frøs til.

Rusland i tre spor

Zarens Rusland var en stolt travnation i kraft af grev Orloffs arbejde 100 år tidligere med at udvikle en hurtig og stabil travhest, og der var mange russiske travbaner i 1880'erne. Der havde været en stor eksport af orloffere til resten af Europa, og først i disse år gik det for alvor op for europæerne, at amerikanernes sport udviklede sig hurtigere. Fra midten af 1880'erne starter den store amerikanske import til Østrig, Italien, Frankrig, England og Tyskland. Et helt hold amerikanere gik deres sejrsgang, og i 1888 satte Mollie Wilkes en imponerende banerekord for Europa med 1.27,5 på den historiske Krieau-bane i Wien.

Men sporten holdtes naturligvis i hævd på de russiske baner, hvor man om sommeren kørte heatløb over 3200 meter (to omgange). Der startede tre heste i hver sit spor. Tredje spor startede ved mål, midtersporet 51 meter bagved og det inderste spor 98 meter fra mål, tilsvarende som på et atletikstadion. Så kommer de tre heste til at løbe samme distance på de to omgange. Man kan heraf se, at der er afsat ca. 4 meter til hvert spor. Kusken skulle gøre alt for, at hesten kom først i mål, ellers vankede der bøde eller i sidste instans Sibirien. 'Sibirien' var således hverken 'opfundet' af Lenin eller Stalin.

Vinterløbene foregik på is, to konkurrenter ad gangen i kontraløb (modsat vej rundt).

Efterskrift

K. Reistrup Hansens tegning fra Lyngbyvejen i 1885. Hesten midt i billedet er Miss Mary med brændevinsbrænder Brøndum. Parret blev nr. 3 i det tredje løb på åbningsdagen den 6. september 1885.

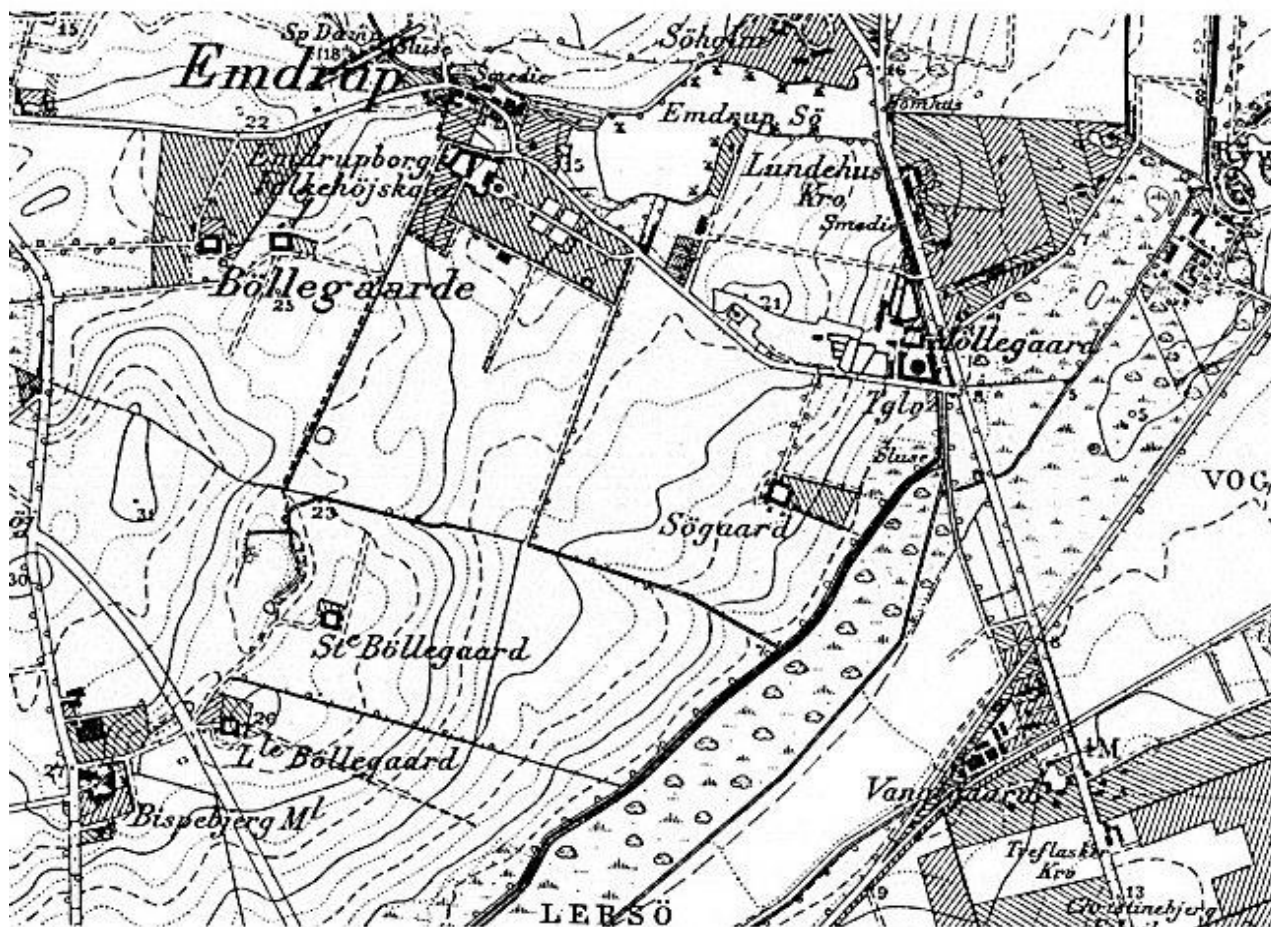
Kan man bruge sådanne gamle historier til andet end nostalgi?

Man kan da starte med at imponeres over den fantasi og iderigdom, der for 130 år siden blev udvist for at få publikum for at interessere sig for travløb, selv om hestematerialet var beskedent og uensartet. Vel kan gentlemanløb for hverdagskøretøjer eller de senere væddeløb for byens droschekøretøjer ikke genoplives, men selvfølgelig kan kontraløb (f.eks. tre heste hver vej rundt) gennemføres som en tiltrængt afveksling, ligesom man kan køre speedrace som ved Elitloppet. Det er en modernisering af de gamle hollandske byløb.

På samme måde kan enhver, der husker 4-årsmesterskaberne på Amager, godt savne den spænding, der lå i at se de samme heste to eller tre gange på en løbsdag.

Større variation kunne være en af metoderne i forsøget på at nå et nyt, ungt publikum af begge køn, og i den forbindelse er det positivt, at der gennem de senere år er kommet mere gang i montésporten med deltagelse af et bedre hestemateriale til de efterhånden klart bedre ryttere. Det giver mere seværdige løb.

Donatzky, januar 2017.

Jdsnit af Kort- og Matrikelstyrelsens kort over København 1901, da bl.a. Emdrup ind-
ommedes i Københavns kommune. Man ser Emdrup Sø, Højhøjen, Bomhuset, Dan-

Jeg har ikke fundet noget kort med en nøjagtig angivelse og optegning af Lyngbyvejens bane. Her på kortet fra 1901 ses th. Møllegaard, hvis ejer vognmand Ole Nielsen solgte jorde til banen i 1885, og øverst ses Emdrup Sø med Bomhus på den østlige side af Lyngbyvejen. Lige oven for bomhuset ser man Bernstorffsvej løbe ud i Lyngbyvej. Travbanens placering var på jordene til højre for Møllegaard, over mod Vognmandsmarken (VOG), altså på terrænet mellem Lyngbyvejen og jernbanen (th), på området ved Idrætsanlægget Ryparken og ved Ryparkens station. Nederst i kortet ses Tre Flasker Kro fra 1776 (nedrevet 1930), et yndet opholdssted for bønder og rejsende på vej hjem fra byen. Den lå ved den nuværende adresse Lyngbyvej 54.